

۷۲۸۱۲۸

حقوق مدنی ۲

اموال و مالکیت

تألیف:

دکتر رسول مکتوتی

استادیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد پردیس

مجمع علمی و فرهنگی مجید

سرشناسه	ملکوتى، رسول،
عنوان و نام پدیدآور	اموال و مالکیت/تألیف رسول ملکوتی.
شابک	۳- ۹۴۳- ۱۹۳- ۶۰۰- ۹۷۸
شماره کتابشناسی ملی	۵۳۴۵۵۶۹ :
مشخصات نشر	تهران: مجد، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۲۴۲ص.
یادداشت	بالای عنوان: حقوق مدنی (۲).
عنوان قراردادی	ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc
موضوع	مالکیت - - ایران - - راهنمای آموزشی (عالی)
رسم	Property - - Iran - - Study and teaching : (Higher)
موضوع	حقوق مدنی - - ایران - - راهنمای آموزشی (عالی)
موضوع	Civil rights - - Iran - - Study and teaching : (Higher)
رده بندی دیویی	۳۴۶/۵۵۰۴ :
رده بندی کنگره	۱۲۹۰۰ الف ۷م/۶۴۶ KMH
وضعیت فهرست نویسی	فیه
هرگونه تکثیر کامل یا قسمتی از کتاب بدون اجازه پدیدآورنده، یا ناشر خلاف قانون، شرع و اخلاق است. موارد تخلف را به دفتر کتابخانه مجده گزارش فرمایید.	

(حقوق مدنی ۲) اموال و مالکیت

تألیف: دکتر رسول ملکوتی

انتشارات مجد

چاپ اول : ۱۳۹۷ قیمت: ۳۰۰۰۰ تومان تعداد: ۵۰۰ نسخه

حق چاپ محفوظ و منحصر «مجد» است.

شابک: ۳- ۹۴۳- ۱۹۳- ۶۰۰- ۹۷۸

ISBN: 978 - 600- 193- 943- 3

دفتر مرکزی مجد:

تهران، میدان انقلاب، تقاطع خیابان منیری جاوید و شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۷

تلفن و دورنگار: ۶۶۴۹۵۰۳۴ - ۶۶۴۱۲۰۷۸ - ۶۶۹۱۳۳۸۶

فروشگاه مرکزی: تقاطع خیابان منیری جاوید و شهدای ژاندارمری، پلاک ۵۹

تلفن: ۶۶۴۸۶۸۷۴ - ۶۶۴۰۹۴۲۲

www.majdlaw.com

E- mail: info@majdlaw.com

کانال رسمی انتشارات مجد در تلگرام: @majdlaw

فهرست مطالب

۱۵	 مقدمه
۱۷	 فصل اول: مفاهیم، اموال و انواع آن
۱۷	 مبحث اول: مفاهیم کلی
۱۷	 ۱- ماهیت علم حقوق
۱۸	 ۲- موضوع علم حقوق
۱۸	 ۳- مفهوم شخص
۱۹	 ۴- مفهوم دارایی
۱۹	 ۱-۴-۱- اقسام دارایی
۲۰	 ۲-۴-۱- اجزای محتوای دارایی
۲۱	 ۵- مفهوم مال
۲۲	 ۱-۵- داشتن زش اقتصادی
۲۳	 ۲-۵- رسمیت شناختن از طرف قانون
۲۳	 ۶- تفاوت میان مال و ملک
۲۴	 مبحث دوم: انواع مال
۲۴	 گفتار اول: عین
۲۴	 ۱- عین معین
۲۵	 ۲- عین کلی در معین
۲۷	 ۳- عین کلی فی الذمه
۲۸	 ۴- مقایسه مال کلی در معین و کلی فی الذمه
۲۹	 ۵- تفاوت مال مشاع و کلی در معین
۳۰	 ۶- آثار حقوقی تقسیم اعیان
۳۰	 ۱-۶- حوزه قراردادی
۳۱	 ۲-۶- حوزه غیرقراردادی (ضمان قهری)
۳۲	 گفتار دوم: منفعت
۳۲	 ۱- انواع منفعت
۳۲	 ۱-۱- منفعت متصل
۳۳	 ۲-۱- منفعت منفصل
۳۳	 ۳- فایده حقوقی تقسیم منفعت به متصل و منفصل
۳۳	 ۱-۳- در باب برهم خوردن عقود
۳۴	 ۲-۳- در باب انتقال مالکیت
۳۴	 گفتار سوم: حق

- ۱- اوصاف حق ۳۴
- ۱-۱- غیرمادی بودن ۳۵
- ۱-۲- تعلق به مال یا شخص ۳۵
- ۲- انواع حق ۳۵
- ۲-۱- حق مالی ۳۵
- ۲-۲- حق غیرمالی ۳۶
- ۳- اوصاف حق مالی ۳۶
- ۳-۱- جزو دارایی است ۳۶
- ۳-۲- قابل نقل و انتقال است ۳۶
- ۳-۳- قابل اسقاط و اعراض است ۳۶
- ۴- اوصاف حق غیرمالی ۳۷
- ۴-۱- از عناصر وابسته به شخصیت است ۳۷
- ۴-۲- غیر قابل انتقال است ۳۷
- ۴-۳- قابل استناد نیست ۳۷
- ۵- انواع حق مالی ۳۸
- ۵-۱- حق عینی ۳۸
- ۵-۲- حق دینی ۳۹
- ۶- ویژگی‌های حق عینی ۴۰
- ۶-۱- حق عینی مشمول مرور زمان نمی‌شود ۴۰
- ۶-۲- حق عینی مستلزم حق حقیقی است ۴۰
- ۶-۳- حق عینی بر یک مال موجب ایجاد دین و دیت برای دیگران می‌شود ۴۰
- ۶-۴- حق عینی قابل اسقاط نیست ۴۱
- ۶-۵- مصادیق حق عینی محصوراند ۴۱
- ۶-۶- عدم امکان ایجاد حقوق عینی مشابه متعدد در مال واحد ۴۱
- ۷- ویژگی‌های حق دینی ۴۲
- ۷-۱- مصادیق حق دینی نامحدود است ۴۲
- ۷-۲- حق دینی در مقابل دیگران قابل استناد نیست ۴۳
- ۷-۳- حق دینی قابل اسقاط است ۴۳
- ۷-۴- حق دینی مشمول مرور زمان می‌شود ۴۳
- ۷-۵- حق دینی ظرفیت معینی ندارد ۴۴
- ۸- مصادیق حقوق عینی ۴۵
- ۹- اسباب ایجاد حق عینی ۴۶
- ۹-۱- سبب قراردادی ۴۶
- ۹-۲- سبب قهری ۴۷

۴۷	۱۰- اسباب ایجاد حق دینی
۴۷	۱-۱- سبب قراردادی
۴۸	۱-۲- سبب قانونی
۴۹	مبحث سوم: اقسام اموال
۴۹	گفتار اول: از نظر قابلیت نقل و انتقال
۴۹	۱- مال منقول
۵۰	۱-۱- منقول ذاتی
۵۰	۱-۲- منقول حکمی
۵۱	۲- مال غیر منقول
۵۲	۲-۱- غیر منقول ذاتی
۵۲	۲-۲- غیر منقول مصنوعی
۵۳	۲-۳- غیر منقول حکمی
۵۵	۲-۴- غیر منقول آبی
۶۰	۳- اثر حقوقی تقسیم مال به مثقال و غیر منقول
۶۰	۳-۱- صلاحیت محلی مالک
۶۰	۳-۲- از نظر اهلیت تملک بیعتکار
۶۱	۳-۳- از نظر تشریفات انتقال
۶۱	۳-۴- عدم تعلق برخی حقوق
۶۱	گفتار دوم: از نظر وفور مصادیق در عالم خارج: اموال مثلی و قیمی
۶۲	۱- مال مثلی
۶۳	۲- مال قیمی
۶۳	۳- اثر حقوقی تقسیم مال به مثلی و قیمی
۶۴	گفتار سوم: مال مصرف شدنی و مال غیر مصرفی
۶۴	۱- مال مصرفی
۶۵	۲- مال غیر مصرفی
۶۵	۳- اثر حقوقی تقسیم مال به مصرفی و غیر مصرفی
۶۶	گفتار چهارم: اموالی که مالک خاص دارند و اموالی که مالک خاص ندارند
۶۷	۱- اموالی که مالک خاص دارند
۶۷	۱-۱- معلوم المالک
۶۸	۱-۲- مجهول المالک
۶۹	۱-۲-۱- تکلیف یابنده حیوان مجهول المالک
۷۱	۱-۲-۲- هزینه‌های مصروف و منافع حاصل شده
۷۳	۲- اموالی که مالک خاص ندارند
۷۳	۲-۱- اموال عمومی

۷۶	۲-۲- مباحات
۷۷	۲-۳- حيازت
۷۸	مبحث چهارم: مصاديق اموال مباح
۷۸	گفتار اول: اراضی موات
۷۹	۱- مفهوم اراضی موات
۷۹	۱-۱- فقدان مالک
۷۹	۱-۲- فقدان عمران و آبادی
۸۰	۲- حيازت اراضی موات
۸۳	۳- اصول کلی
۸۳	۳-۱- اصل تساوی
۸۳	۳-۲- قاعده قرعه
۸۴	گفتار دوم: آبها، سطحی و غیر سطحی
۸۴	۱- آبهای زیر زمینی
۸۵	۲- آبهای سطحی
۸۶	گفتار سوم: معادن
۸۶	۱- مفهوم معدن
۸۷	۱-۱- ذخیره طبیعی (معدنی) است
۸۷	۱-۲- اکتشافی است
۸۸	۱-۳- قابل بهره برداری است
۸۸	۲- تقسیم معادن از نظر مالکیت
۸۸	۲-۱- معاون واقع در اراضی مملوک
۸۹	۲-۲- معادن واقع در اراضی موات
۸۹	گفتار چهارم: اشیاء پیدا شده
۹۰	۱- مفهوم
۹۰	۲- تکلیف یابنده
۹۰	۲-۱- کمتر از قیمت ۱۲/۶ نخود نقره
۹۰	۲-۲- بیشتر از قیمت ۱۲/۶ نخود نقره
۹۴	گفتار پنجم: دفينه
۹۴	۱- مفهوم
۹۵	۲- انواع دفينه
۹۵	۲-۱- دفينه يافت شده در اراضی مباح
۹۵	۲-۲- دفينه يافت شده در اراضی مملوک
۹۷	گفتار ششم: شکار
۹۷	۱- مفهوم

۹۷	۲- انواع
۹۹	فصل دوم: حقوق عینی
۹۹	مبحث اول: مالکیت
۱۰۰	گفتار اول: مفهوم و صور مالکیت
۱۰۰	۱- مفهوم
۱۰۱	۲- صور مالکیت
۱۰۱	۱-۲- صور ایجابی
۱۰۱	۲-۲- صور سلبی
۱۰۱	۳- و صفات مالکیت
۱۰۲	۱-۲- نهاد بودن
۱۰۲	۲-۲- تعلق به ایا عینی
۱۰۳	۳-۳- تسلط بر مال
۱۰۳	گفتار دوم: اسباب اید مالکیت
۱۰۳	۱- اسباب ارادی
۱۰۴	۱-۱- سبب ارادی در عرفه
۱۰۴	۱-۲- سبب ارادی یک طرفه
۱۰۴	۲- اسباب قهری
۱۰۵	گفتار سوم: اثبات مالکیت
۱۰۶	۱- اماره تصرف
۱۰۷	۲- مفهوم و انواع تصرف
۱۰۷	۱-۲- استیلاء مادی
۱۰۷	۲-۲- استیلاء معنوی
۱۰۷	۳- شرایط تصرف
۱۰۷	۱-۳- تصرف به عنوان مالکیت باشد
۱۰۸	۲-۳- سابقه و جهت تصرف معلوم نباشد
۱۰۹	۴- تعارض اماره تصرف با سایر دلایل
۱۰۹	۱-۴- تعارض اماره تصرف با دلیل
۱۱۰	۲-۴- تعارض اماره تصرف با سایر امارات
۱۱۱	مبحث دوم: حدود و توابع مالکیت
۱۱۱	گفتار اول: مفهوم و مصادیق تحدید مالکیت
۱۱۱	۱- محدودیت‌های قانونی
۱۱۲	۱-۱- ناشی از اجتماع
۱۱۲	۲-۱- ناشی هم جوارى
۱۱۴	گفتار دوم: مصادیق محدودیت‌های قانونی

- ۱- دیوار مشترک ۱۱۵
- ۱-۱- ترصیف ۱۱۶
- ۱-۲- وضع سرتیر ۱۱۶
- ۲- تعارض امارات اختصاصی ۱۱۷
- ۲-۱- تعارض میان دو ترصیف ۱۱۷
- ۲-۲- تعارض میان سرتیر ۱۱۷
- ۲-۳- تعارض میان ترصیف و سرتیر ۱۱۸
- ۳- اداره دیوار مشترک ۱۱۸
- ۳-۱- استفاده از منافع دیوار مشترک ۱۱۸
- ۳-۲- هزینه‌ها و خسارات وارده به دیوار مشترک ۱۲۰
- ۴- عمرو اذن ۱۲۴
- ۵- مفهوم وجه ملزم ۱۲۵
- ۱-۱- الزام در نتیجه ایجاد ماهیت حقوقی ۱۲۵
- ۲- الزام در نتیجه ایجاد اقتضای مادی ۱۲۶
- گفتار سوم: آپارتمان ۱۲۷
- ۱- اداره آپارتمان ۱۲۷
- ۱-۱- قسمت‌های اختصاصی ۱۲۷
- ۱-۲- قسمت‌های مشترک ۱۲۸
- ۲- اداره قسمت‌های مشترک آپارتمان ۱۲۹
- ۲-۱- مجمع عمومی ۱۳۰
- ۲-۲- هیات مدیره ۱۳۱
- گفتار چهارم: محدودیت ناشی از اشاعه (اشتراک) ۱۳۳
- ۱- مفهوم اشاعه و انواع آن ۱۳۴
- ۲- موضوعات اشتراک یا اشاعه ۱۳۶
- ۲-۱- اشتراک در حق غیرمالی ۱۳۶
- ۲-۲- اشتراک در تکلیف غیرمالی ۱۳۷
- ۲-۳- اشتراک در مال ۱۳۷
- ۳- اشاعه و اجتماع ۱۳۸
- ۴- مشترکات عمومی و تفاوت آن‌ها با اموال مشترک ۱۴۱
- ۵- تفاوت اشاعه و شرکت‌های دارای شخصیت حقوقی ۱۴۳
- ۶- تفاوت اشاعه و مالکیت کلی در معین ۱۴۴
- ۷- تفاوت اشاعه و مالکیت زمانی ۱۴۷
- ۸- انواع اشتراک یا اشاعه ۱۴۹
- ۸-۱- شرکت اختیاری ۱۴۹

۱۵۰	۸-۲- شرکت قهری
۱۵۲	۹- وضعیت تصرف در مال مشترک
۱۵۲	۹-۱- تصرف مادی
۱۵۳	۹-۲- تصرف حقوقی
۱۵۴	گفتار پنجم: محدودیت‌های ناشی از قرارداد
۱۵۴	۱- قرارداد موجد حق دینی
۱۵۹	۲- قرارداد موجد حق عینی
۱۵۹	۳- حقوق متصوره
۱۵۹	۱- مالکیت منافع
۱۶۰	۲- ارتفاق
۱۶۰	۳-۳- انتفاع
۱۶۱	۳-۴- ر ن
۱۶۱	۳-۵- حریم
۱۶۱	گفتار ششم: توابع مالکیت
۱۶۲	۱- مفهوم
۱۶۲	۲- مصادیق توابع مالکیت
۱۶۳	۱-۲- منافع
۱۶۵	۲-۲- متعلقات
۱۶۷	مبحث سوم: انتفاع، ارتفاق و حریم
۱۶۸	گفتار اول: انتفاع
۱۶۸	۱- اوصاف حق انتفاع
۱۶۹	۱-۱- عینی بودن
۱۶۹	۱-۲- مبتنی بر اذن شخصی
۱۶۹	۲- ماهیت انتفاع
۱۷۰	۳- اشکال حق انتفاع
۱۷۰	۱-۳- رقبی
۱۷۱	۲-۳- عمری
۱۷۱	۳-۳- مطلق
۱۷۲	۴-۳- وقف
۱۷۲	۴- ویژگی‌های مال موضوع انتفاع
۱۷۳	۱-۴- عین معین باشد
۱۷۴	۲-۴- قابل تسلیم و تسلیم باشد
۱۷۴	۳-۴- مصرفی نباشد
۱۷۴	۴-۴- در مالکیت مالک باشد

- ۱۷۵..... ۵- اثر حق انتفاع
- ۱۷۵..... ۵-۱- نسبت به مال موضوع انتفاع
- ۱۷۶..... ۵-۲- نسبت به منتفع
- ۱۸۲..... ۵-۳- نسبت به مالک
- ۱۸۳..... ۶- پایان انتفاع
- ۱۸۳..... ۶-۱- انقضاء مدت
- ۱۸۳..... ۶-۲- تلف شدن عین
- ۱۸۴..... ۶-۳- اتحاد دو عنوان مالک و منتفع
- ۱۸۴..... گفتار دوم: وقف
- ۱۸۵..... مفهرم وقف
- ۱۸۵..... ۱- حبس عین
- ۱۸۵..... ۱-۲- تسبیل منافع
- ۱۸۵..... ۲- مالیت وقف و خصوصیات آن
- ۱۸۶..... ۱- تلف انچه به عین است
- ۱۸۶..... ۲-۲- تلف از جمله عین لازم است
- ۱۸۷..... ۲-۳- وقف از جمله عود بلاعوض است
- ۱۸۷..... ۳- انواع وقف
- ۱۸۷..... ۳-۱- وقف خاص
- ۱۸۸..... ۳-۲- وقف عام
- ۱۸۸..... ۴- طرفین وقف و خصوصیات آن
- ۱۸۸..... ۴-۱- واقف
- ۱۸۹..... ۴-۲- موقوف علیهم
- ۱۹۰..... ۵- نحوه قبول و قبض موقوف علیهم
- ۱۹۰..... ۵-۱- وقف خاص
- ۱۹۱..... ۵-۲- وقف عام
- ۱۹۲..... ۶- اوصاف مال موقوفه
- ۱۹۳..... ۷- جهت وقف
- ۱۹۴..... ۷-۱- مجهول بودن مال موقوفه
- ۱۹۴..... ۷-۲- مجهول بودن موقوف علیه
- ۱۹۴..... ۷-۳- مجهول بودن جهت وقف
- ۱۹۶..... ۸- مالکیت مال موقوفه
- ۱۹۷..... گفتار سوم: تولیت
- ۱۹۷..... ۱- انتخاب متولی
- ۱۹۸..... ۲- تعدد متولین

۱۹۸.....	۲-۱- منفردا.....
۱۹۸.....	۲-۲- مجتمعا.....
۱۹۹.....	۲-۳- ترتیبا.....
۲۰۰.....	۳- ماهیت انتخاب متولی.....
۲۰۰.....	۳-۱- ایقاع بودن تعیین متولی.....
۲۰۱.....	۳-۲- عقد بودن تعیین متولی.....
۲۰۱.....	۴- وظایف متولی.....
۲۰۲.....	۴-۱- وظایف و اختیارات مادی.....
۲۰۴.....	۴-۲- وظایف و اختیارات حقوقی.....
۲۰۸.....	۵- بیان تولیت.....
۲۰۸.....	۵-۱- عزل.....
۲۱۰.....	۵-۲- انعزل.....
۲۱۱.....	۵-۳- اسماء.....
۲۱۲.....	۶- وقف باطل.....
۲۱۲.....	۶-۱- وقف بر نفس.....
۲۱۳.....	۶-۲- وقف معوض.....
۲۱۴.....	۶-۳- وقف مال مصرفی.....
۲۱۴.....	۶-۴- وقف مدت دار.....
۲۱۴.....	۶-۵- وقف بر مقاصد نامشروع.....
۲۱۶.....	۷- تفاوت میان جهت مصرف وقف و انگیزه وقف.....
۲۱۷.....	۸- پایان وقف.....
۲۱۷.....	۸-۱- تلف عین موقوفه.....
۲۱۸.....	۸-۲- اتلاف عین موقوفه.....
۲۱۸.....	۹- تبدیل ارادی وقف.....
۲۱۹.....	۹-۱- خرابی عین موقوفه.....
۲۲۰.....	۹-۲- ایجاد اختلاف بین موقوف علیهم.....
۲۲۱.....	۱۰- نتیجه تبدیل.....
۲۲۱.....	۱۰-۱- در وقف عام.....
۲۲۱.....	۱۰-۲- در وقف خاص.....
۲۲۲.....	گفتار چهارم: ارتفاع.....
۲۲۲.....	۱- مفهوم ارتفاع.....
۲۲۳.....	۲- اوصاف ارتفاع.....
۲۲۳.....	۲-۱- ارتفاع حقیقی است عینی.....
۲۲۳.....	۲-۲- صرفا در مورد املاک ایجاد می شود.....

۲۲۳.....	۳-۲- وایسته به ملک است
۲۲۴.....	۴-۲- جزئی است
۲۲۴.....	۵-۲- غیر قابل تقسیم است
۲۲۴.....	۳- انواع حق ارتفاق
۲۲۴.....	۱-۳- حق ارتفاق قراردادی
۲۲۵.....	۲-۳- حق ارتفاق قانونی
۲۲۶.....	۳-۳- حق ارتفاق مثبت و منفی
۲۲۷.....	۴- حقوق و تکالیف صاحب حق ارتفاق
۲۲۷.....	۱-۴- حقوق
۲۲۸.....	۲-۴- تکالیف
۲۲۸.....	۵- حقوق و تکالیف کسی که حق ارتفاق علیه اوست
۲۲۹.....	۱-۵- حقوق
۲۲۹.....	۲-۱- تکالیف
۲۳۰.....	۶- مدسه حقوق عینی مالکیت، انتفاع و ارتفاق
۲۳۱.....	گفتار پنجم: در املاک
۲۳۱.....	۱- مفهوم
۲۳۱.....	۲- حق حریم و خدایان
۲۳۲.....	۳- املاک و مصادیق ایجاد حریم
۲۳۲.....	۱-۳- قاعده کلی
۲۳۳.....	۲-۳- در قوانین خاص
۲۳۷.....	۴- ماهیت حریم
۲۳۹.....	۵- مطلق یا نسبی بودن مقدار حریم
۲۴۱.....	منابع

مقدمه

به طور کلی موضوع علم حقوق از یک سو اشخاص و از سوی دیگر اموال هستند. یعنی هر موضوعی که در علم حقوق مورد سخن قرار می‌گیرد یا حق و تکلیف ناشی از شخصیت است یا حقوق و تکالیفی می‌باشد که مربوط به اموال است. در دانشکده‌های حقوق، بحث مربوط به اشخاص در مدنی یک و حقوق اموال در مدنی دو مورد بحث قرار می‌گیرد. عمده مباحث مدنی دو راجع است به معرفی مفهوم مال، انواع آن، شناسایی انواع حقوقی عینی و دینی و در نهایت حق مالکیت، انتفاع، ارتفاق و حريم و متفرعات آنها. دانشجوی با آشنایی با این مفاهیم کلی، قواعد عمومی قراردادها را که نقطه تلاقی حقوق اشخاص و اموال است، و ضمن قهری را، به ترتیب در مدنی سه و چهار مورد مذاقه قرار می‌دهد. بنابراین یکی از مقدمات یادگیری قواعد عمومی قراردادها و به تبع آن ضمان قهری، آشنایی عمیق با مفاهیم حقوقی اموال و متفرعات آن است. و خلل در این مهم، تعمق در مباحث مبنایی را دشوار می‌سازد. به طرز مثال اثرات حقوقی که بر تقسیم اعیان اعم از معین، کلی و کلی در معین مترتب است در حقوق قراردادها آشکارا نمایان است و عدم توجه به تمایزات این مفاهیم، ممکن است عقدی را به معرض ابطال قرار دهد. یا فواید حقوقی ناشی از تقسیم اموال به مثلی و قیمی، مصرفی و غیرمصرفی نیز در بحث ضمان و الزام به جبران خسارت نمود قابل توجهی دارد که غفلت از آن تحلیل را دچار انحراف می‌کند.

مباحث این کتاب در دو فصل و هرفصل متشکل از چندین بحث و گفتار مورد بررسی قرار گرفته است. فصل اول به تعریف مفاهیم کلی و معرفی انواع اموال و اثرات حقوقی آن گذشته، و فصل دوم صرف تبیین مالکیت و حقوق عینی مقارن آن مانند انتفاع و ارتفاق و انواع آن شده است. امید که حاصل تلاش مورد استفاده دانشجویان و مقبول طبع اساتید و صاحب نظران قرارگیرد. لازم است از جناب آقای دکتر سیدعباس حسینی نیک مدیر محترم انتشارات مجد و همکاران ایشان جهت چاپ این اثر سپاسگزاری به عمل آید.

رسول ملکوتی